

Kulttuurikasvatus- suunnitelma

Rautalammin kunta

Päivitetään 2025

Rautalammin kulttuuri- ja kotiseutukasvatussuunnitelma

1 Alkusanat

Kulttuurikasvatussuunnitelma päivitetään syksyllä 2025 valtuustokauden alkaessa kunnan muiden suunnitelmien päivityksen yhteydessä.

Toivomme, että suunnitelmaa käytetään työkaluna ja ideapankkina siihen, mitä lukija omassa työssään tai arjessaan haluaa tarjota itselleen tai oppilailleen. Yhteystiedot, linkit, jne. ovat alati muuttuvia, varsinkin yhdistysten toimihenkilöiden vaihtuessa. Suunnitelmaa tehtäessä ne on tarkastettu, toimimattomat poistettu sekä uusia lisätty. Antoisia hetkiä kulttuuri- ja kotiseutukasvatuksen suunnittelun parissa.

Rautalammin kulttuurikasvatussuunnitelma koskee kaikkia ikäryhmiä. Kulttuuri voi antaa merkityksellisen arjen kasvupohjaa läpi elämänkaaren. Kulttuuri tuottaa hyvinvointia kaikenikäisille. Suhde kulttuuriin voi elää ja muuttua läpi elämän.

Kulttuurikasvatussuunnitelmassa huomioidaan lapsen oikeuksien toteutuminen:

- Oikeus elämään ja kehittymiseen
- Yhdenvertaisuus
- Osallisuus, oikeus tulla kuulluksi
- Lapsen edun ensisijaisuus

Kulttuurikasvatussuunnitelmassa huomioidaan erityisesti kulttuurin saavutettavuus ja heikossa asemassa olevien mahdollisuudet päästä osallisiksi kulttuurista.

Kulttuurikasvatussuunnitelma

Kulttuurikasvatussuunnitelma antaa raamin systemaattiselle koulun ja kulttuuritoimijoiden yhteistyölle sekä lapsen kulttuuri-identiteetin huomioimiselle.

Kulttuurikasvatussuunnitelma täsmentyy keväisin seuraavaksi lukuvuodeksi koulun ja kulttuuritoimen yhteistyönä tekemässä vuosisuunnitelmassa.

Lähtökohtina ovat paikkakunnan ja alueen oma kulttuuriperintö ja -tarjonta. Tavoitteena on antaa tilaa lasten ja nuorten omaehtoiselle toiminnalle. Kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteena on, että jokainen oppilas saa kokemuksia ja elämyksiä eri taiteenlajeista kouluaikanaan.

Kulttuurikasvatussuunnitelman taustana on opetussuunnitelman perusteiden 3.1. luku:

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurien moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumona, jossa jokainen voi olla itse toimijana.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden

saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle.

Yhteistyötahot

Kulttuuri- ja kotiseutukasvatuksen toteuttamiseksi tehdään yhteistyötä Rautalammin kulttuuritoimen, kirjaston, paikallisten ja alueellisten taiteilijoiden, Rautalammin museon sekä kulttuuri- ja kotiseutuyhdistysten kanssa (mm. Rautalammin Historiallisen yhdistyksen, Rautalammin Kulttuuriseuran, Sisä-Savon Perinneyhdistyksen, Juha Rossin säätiön, Rautalammin museon ystävät ry:n kanssa). Lisäksi yhteistyökumppaneina on muita paikallisia ja alueellisia toimijoita, kuten esimerkiksi Rautalammin Karjala- seura ry, Rautalammin Martat ry. ja Sisä-Savon Kansalaisopisto.

Toimintatapa

Kulttuurikasvatussuunnitelmaan on kirjattu erilaisia toimintamahdollisuuksia eri luokka-asteille sekä kaikille toteuttaviksi. Kulttuurikasvatussuunnitelmasta valitaan vuosittain toimenpiteet vuosisuunnitelmissa hyväksyttäväksi ja toteutettaviksi. Oppilaille tulee tarjota yksi monialainen oppimiskokonaisuus vuodessa.

1. Varhaiskasvatus

Taiteenala	Sisältö	Päävastuu + yhteistyökumppanit
<i>Kulttuuri/sanataide</i>	Seurakunta tarjoaa kerran vuodessa teatteriesityksen varhaiskasvatukselle/esiopetukselle.	Rautalammin ev.lut. seurakunta
Kulttuuriperintö	Koko kylän joulukalenteri. Pyrimme osallistumaan koko kylän joulukalenteriin, tekemällä yhden oman kalenteriluukun.	Varhaiskasvatus/esiopetus
<i>Musiikki/teatteri</i>	Osallistumme kulttuuritoimen järjestämään teatteri/musiikki-esitykseen	Rautalammin kulttuuritoimi, varhaiskasvatus/esiopetus
<i>Sanataide</i>	Kirjasto tarjoaa sovittaessa tilat esimerkiksi varhaiskasvatuksen yksiköiden näyttelyille. Muita yhteisestä sopimuksesta järjestettäviä yhteistyömuotoja voivat olla satu- ja lukutuokiot, kirjavinkkilistat henkilökunnan tai vanhempien käyttöön, sekä erilaiset lukukampanjat, hankkeet ja tapahtumat. ETEISKIRJASTO Kirjasto kokoaa varhaiskasvatusyksiköiden tiloihin sijoitettavan kirjakokoelman, josta lasten vanhemmat voivat lainata kirjoja kotiin vietäväksi. Kirjoista ja käytännöistä sovitaan yhdessä kirjaston ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa. YHTEISÖKORTTI Kirjastosta voi saada yhteisökortin. Yhteisökortilla voidaan lainata kirjastosta aineistoja koko ryhmän tarpeisiin. Yhteisökortille nimetään vastuuhenkilö, joka on vastuussa kaikesta kortilla lainatusta aineistosta. Yhteyshenkilöt tarkistetaan joka syksy. AINEISTOPAKETIT Kirjasto voi koota lainattavia aineistopaketteja varhaiskasvatus- tai esiopetusryhmän toivomista aiheista ja teemoista, tai tehdä valmiiksi mietittyjä paketteja. Kirjasto tarpeen mukaan Monikielistä kirjastoa. TALVIRIEHA Lapsiperheille tarkoitettu talvirieha järjestetään vuosittain helmikuun alussa. Tapahtuma järjestetään yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa. Talvirieha tarjoaa runsaasti erilaisia aktiviteetteja, sekä aikuisille että lapsille. Aktiviteetit ovat kirjaston tiloissa ja ulkona.	Rautalammin kirjasto
<i>Kulttuuriperintö</i>	Käynti museon vaihtuvissa näyttelyissä/lasten näyttelyissä	www.rautalamminmuseo.fi
Kuvataide, kädentaide	Esikoululaisten/varhaiskasvatuksen keväänäyttely avajaisineen joka vuosi toukokuussa kirjastossa	Esikoulu & Varhaiskasvatus + kulttuuritoimi

2.1. Perusopetuksen kaikki luokat

Taiteenala	Sisältö	Päävastuu + yhteistyökumppanit
<i>Musiikki</i>	Vähintään yksi ammattimuusikoiden esittämä konsertti (esim. Konserttikeskuksen kiertue vuosittain) siten, että useimmat musiikkigenret tulevat tutuiksi. oppilaiden osallistuminen konserttien oheistehtäviin ja tuotantoon (järjestelyt, mainonta ym.), vastuu kouluilla	Rautalammin kulttuuritoimi + http://www.konserttikeskus.fi/kjk
<i>Sanataide</i>	LUKUTAITOTYÖ Tavoitteena on luoda ja vahvistaa paikallisia lukutaitotyön rakenteita ja löytää työkaluja heikosti lukevien lasten, nuorten ja aikuisten lukutaidon vahvistamiseen. Osallistaa ja yhdistää eri toimialat ja asiantuntijat kunnassa sekä ohjata lukutaitotyön koordinoitua suunnittelua ja seurantaa. LUKUHAASTE Koululla järjestetään luokkien välinen lukuhaaste lukuvuosittain. Lukuhaasteessa voidaan hyödyntää koululla käytössä olevia pulpetti -ja lukudiplomikirjoja. Haastetta voidaan suorittaa esim. lukuvälituntien aikana. LUKUDILOMI Jokaiselle luokka-asteelle on oma lukulista. Lukulistalta voi valita sopivaa luettavaa sarjakuvista ja kuvakirjoista helppolukuisiin kertomuskirjoihin. Lukukauden ajan kerätään luetuista kirjoista merkintöjä Lukupassiin ja lukukauden lopussa täydellä passilla saa Lukudiplomin. KIRJASTONKÄYTÖNOPETUS Ohjatun kirjastovierailun tavoitteena on innostaa lukemaan ja tukea lukutaitoa. Se tarjoaa oppilaille myös tietoa kirjaston tarjoamista palveluista sekä taitoja niiden käyttämiseen. Kirjastokäynnin sisällöt muuttuvat vuosiluokittain: KIRJAILIJAVIERAILUT JA KIRJAVINKKAUKSET Kirjasto hoitaa kirjailijavierailun ja kirjavinkkauksen käytännön järjestelyt. Koulun kanssa sovitaan ajankohta ja luokka-asteet, jotka osallistuvat kirjailijavierailuun. Kirjavinkkaus on lukemaan houkuttamista kertomalla kirjoista niin mielenkiintoisesti, että se herättää lukuhalun. Luku-harrastuksen edistäminen edistää myös lukuopeutta, laajentaa käsitevarastoa ja rikastaa luovaa mielikuvitusta. Muut kirjastokäynnit Luokat ovat tervetulleita kirjastoon muutenkin kuin vain kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetustunneille (esim. itsenäinen työskentely, tiedonhau eri aineisiin jne.). Kirjasto kannustaa opettajia käyttämään hyväkseen kirjaston tarjoamia aineistoja ja palveluja muillakin kuin vain äidinkielen tunneilla. Kirjastovierailua sovittaessa on hyvä sopia mm. ryhmän koosta sekä siitä mitä kirjastovierailulta toivotaan.	Rautalammin kirjasto + opettajat

	Lisäksi koululuokat käyvät säännöllisesti kirjastossa lainaamassa luettavaa kouluun. Aineisto lainataan yhteisökortilla, jonka käytöstä vastaa kortin allekirjoittanut vastuuhenkilö, esimerkiksi opettaja. Yhteisökorttilainoissa noudatetaan yleisiä lainausperiaatteita ja laina-aikoja, mutta myöhästymismaksuja ei peritä. Palauttamatta jäänyt tai turmeltunut aineisto laskutetaan kuitenkin yhteisöltä.	
<i>Kotiseutu- ja kulttuuriympäristö- kasvatus</i>	Valtakunnalliseen talkoopäivään liittyen toukokuun puolivälissä (esim. edeltävänä perjantaina) koko koulun roskienkeruutalkoot. Mahdollisesti myös taiteen tekeminen lähiympäristöön tai muu taiteen tekeminen.	Koulu http://nurkantakana.fi https://lastu.fi/wp-content/uploads/2018/02/ympolku.pdf

Mediakasvatus	Uutisten viikko	Paikalliset sanomalehdet
---------------	-----------------	--------------------------

2.2 Matti Lohen koulu

Sanataide	LUKUKOIRA Lukukoiralle voi lukea ääneen ilman paineita tai pelkoa arvostelusta. Lukukoiralla on luotettava kuuntelija. Lukukoiralle voi lukea monenlaisissa tilanteissa, lukemaan opetellessa, jos on lukuvaikeuksia tai kun opettelee uutta kieltä.	Rautalammin kirjasto
Kulttuuriperintö Sanataide, kuvataide	Mummolan aarteita –tapahtuma tai näyttely esim. Valokuvaten, piirtäen, kirjoittaen. Samalla myös isovanhempien päivä: toteutus vanhustenviikon yhteydessä lokakuussa. Toteutuspaikkoina ja yhteistyökumppaneina vaihdellen esim. Kirjasto, museo, eskari tai koulu. Vuorovaikutteisuus: esim. Tuntemattomien esineiden arvuuttelua ja piirtämistä	www.sisäsavonperinne.fi Rautalamminmuseon.ystävät@pp.inet.fi

1.lk		
<i>Kulttuuriperintö</i>	Museo: Museo suunnistus, vaihtuva tehtävärata museossa ja ulkomuseoalueella	Rautalammin museo www.rautalamminmuseum.fi
<i>Sanataide</i>	KIRJASTONKÄYTTÖNOPETUS 1. luokka: kaikille kirjastokortit ja asiointi tutuksi. Yhteistyössä opettajan kanssa huoltajille lähetetään kirjastokorttihakemukset ja viesti, jossa kannustetaan hankkimaan oppilaalle oma kirjastokortti. Asiointi tulee tutuksi luokan säännöllisillä kirjastokäynneillä. LUKUKOIRA Lukukoiralle voi lukea ääneen ilman paineita tai pelkoa arvostelusta. Lukukoiraa on luotettava kuuntelija. Lukukoiralle voi lukea monenlaisissa tilanteissa, lukemaan opetellessa, jos on luku vaikeuksia tai kun opettelee uutta kieltä.	Rautalammin kirjasto
2.lk	LUKUKOIRA Lukukoiralle voi lukea ääneen ilman paineita tai pelkoa arvostelusta. Lukukoiraa on luotettava kuuntelija. Lukukoiralle voi lukea monenlaisissa tilanteissa. Opetellessa lukemaan, jos on luku vaikeuksia, tai kun opiskelee uutta kieltä.	Rautalammin kirjasto
<i>Kotiseutukasvat</i> <i>s</i>	Pieni kyläkävely koululta lähtien, mm. paikannimien ja rakennusten historiaa, esim. kodin ja Matti Lohen koulun yhteisessä päivässä syyskuun lopulla. Esim. Matti Lohen koulu, Syväjärvi, Satakielistentie, Noukkalampi, Seppä Hännisen paja. Megafoni mukaan.	Opettaja
3.lk		
<i>Kuvataide</i>	Kuvaamataitotunnilla työskentelyä paikallisista aiheista.	opettaja
<i>Kuvataide</i>	Taidetyöpaja taiteilijan opastamana	Katso lähiseudun taiteilijat listasta. + koulu + kulttuuritoimi
<i>Sanataide</i>	KIRJASTONKÄYTTÖNOPETUS 3. luokka: Millaista aineistoa kirjastosta löytyy ja missä ne sijaitsevat? LUKUKOIRA Lukukoiralle voi lukea ääneen ilman paineita tai pelkoa arvostelusta. Lukukoiraa on luotettava kuuntelija. Lukukoiralle voi lukea monenlaisissa tilanteissa. Opetellessa lukemaan, jos on luku vaikeuksia, tai kun opiskelee uutta kieltä.	Rautalammin kirjasto
4.lk		
<i>Kotiseutukasvat</i> <i>s</i>	Kotiseutuaiheinen valokuvasuunnistus liikuntatunnilla	opettaja
<i>Musiikki</i>	Kirkon urkujen esittely	opettaja + Rautalammin seurakunnan kanttori www.rautalamminseurakunta.fi

5.lk		
<i>Kulttuuriperintö</i>	Historiaa oppimaan! Työpajatehtävä museon perusnäyttelyssä (2024 lähtien)	Rautalammin museo www.rautalamminmuseo.fi
<i>Kulttuuriperintö</i>	Metsäsuomalaisuus Minkälaiset olosuhteet lähtijöiden aikaan oli? minkälaiset tiet olivat? minkälaista oli asua korvessa? miten elantoa hankittiin? käsittely lähtee lapsen omaan mielikuvitukseen vetoamisesta. Vaajasalmen koulun tekemän Kaukaiset Kaskimaat – materiaalin pohjalta, kirjastoon tulossa lisäksi Finnskog-tietopaketti.	Opettaja
6.lk		
<i>Kulttuuriperintö</i>	Sota-aika lasten silmin	Opettaja voi kysyä Raimo Jalkasta pitämään kokoamaansa oppituntia aiheesta raimo.jalkanen@gmail.com , puh. 040 5585208
<i>Kulttuuriperintö</i>	Metallinetsintä-kurssi. Toistuu aina toukokuussa.	Museon ystävät & rautalammin historiallinen seura.
7.lk		
<i>Kuvataide Kulttuuriperintö</i>	Tutustuminen kartanon (esim. Korholan kartano) elämään. Korholassa myös taiteilijan opastus ateljeessaan (syksyllä/kevällä) (toteutus pyöräretkenä). Vaihtoehtoisesti tutustuminen kulttuurihistorialliseen tilaan (esim. Maukola, Mattila, Törmälä) tai muu esim. työväentalo, Puriemi www.puroniemi.net	Opettaja + Rautalammin Kulttuuriseura ry. http://rautalamminkulttuuriseura.fi/ ja Korholan Kartano http://www.korholankartano.fi
<i>Sanataide</i>	KIRJASTONKÄYTÖNOPETUS 7. luokka: Rutakko-verkko- ja mobiilikirjastoon tutustuminen ja tiedonhaun opetus. Kirjaston luokitusjärjestelmän esittely ja tietokirjojen sijainti kirjastossa.	Rautalammin kirjasto
<i>Kotiseutukasvatus/ kulttuuriperintö/ sanataidekasvatus</i>	Kulttuurikävely, jossa tutustutaan kansarunoilijoihin, heidän mukaansa nimettyihin paikkoihin (teihin), hautausmaahan ja kirjaston kansarunoilijapatsaaseen	Rautalammin kirjasto+koulu+seurakunta
?		
8.lk		
<i>Kulttuuriperintö</i>	Sotahistoria Rautalammin museossa paikallisesta näkökulmasta.	Rautalammin museo Rautalammin Karjala-seura 4650514 kaiveu@gmail.com

	Kouluvierailijaksi voit pyytää Rautalammin Karjala-seuran ry:n edustajaa sota-ajasta, kotiseudulta lähtemisestä ja Rautalammin asettumisesta.	
<i>Kulttuuriperintö</i>	Hautausmaan ja Evankelis-luterilaisen kirkon sekä Ortodoksisen kirkon esittely uskontotuntien yhteydessä	Ortodoksinen kirkko: Pirjo Laitinen: 040-732429 kirkko: Emilia Jalkanen: 040 5585208
<i>kulttuuriperintö</i>	Kansallisen veteraanipäivän kunnioitus, käynti sankarihaudoilla arkipäivänä + seppeleenlasku	Kulttuuritoimi + koulu
9.lk		
<i>Sanataide/mediakasvatus</i>	Kotiseutuaiheinen äidinkielen aine tai muu media: elokuva, traileri, mainosvideo tms.	koulu
<i>Sanataide</i>	Kansanrunous: kansanrunojen kirjoittaminen riimittämällä. Materiaalia Rakastettu Rautalampi – äidinkielen opetusmateriaalista	koulu
<i>Sanataide</i>	Rautalammin runoilijat - lainattava sana-arkku ja tutustuminen museossa ja kirjastossa paikkakunnan runoilijoihin ja runouteen muinaisrunoista nykypäivään (2024 lähtien)	Rautalammin museo www.rautalamminmuseo.fi
<i>Kotiseutukasvat</i> <i>s</i>	Kulttuurikävely kirkonkylän kiinnostavissa paikoissa mm. paikannimien historiaa. Kulttuurikävely on mahdollista toteuttaa myös virtuaalisesti http://kulttuuripolku.rautalamminmuseo.fi/	koulu ja Rautalammin museon ystävät ry. rautalamminmuseon.ystavat@pp.netsor.fi
<i>Kotiseutukasvat</i> <i>s</i>	Rautalampilainen pitoateria 1800-luvulta ns. rokkalukkareineen esim. koulun päättymisen kunniaksi, sis. juhlaperinnettä ja tapakasvatusta. Taustaineistona ”Nyt on syöty, millonhan lie maksettu – Rautalammin perinteinen ruokatalous 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa”.	Opettaja

2.3. Eri luokille soveltuvaa

<i>Kuvataide</i> <i>Kädentaidot</i> <i>Valokuva</i> <i>Kulttuuriperintö</i>	Vaihtuviin näyttelyihin tutustuminen Rautalammin kirjastossa ja museossa.	https://rautalamminmuseo.fi/ https://www.rautalampi.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/kulttuuripalvelut/nayttelytoiminta/
<i>Näyttämötaide</i>	Suonenjokelaisen Teatteri Lumon esitykset tai muu nuorten teatteri esim. Ahaa- tai Minimi-teatteri. Sovitaan vuosittain. http://www.ahaateatteri.com/ http://www.minimi.fi/	koulu + kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi
<i>Näyttämötaide</i>	Koko koulun voimin toteutettava näytelmä, jossa lavastusta ja puvustusta voisi toteuttaa käsitöissä, musiikin musiikissa jne. • osa harjoituksista kansalaisopiston tunteina • Kerkonjoen koulu mukana, harjoittelevat osia toteutuksesta	koulu + kansalaisopisto
<i>Kuvataide</i>	Taidepolkumateriaali Rautalammin museon sivuilla perehdyttää paikallisiin taiteilijoihin, sis. myös tehtäviä ja kuunneltavaa materiaalia Lions Club- Rauhanjulistekilpailu vuosittain 11-13 vuotiaille	Rautalammin museo http://taidekokoelma.rautalamminmuseo.fi/ Lohen koulun vastuuklubina on LC-Rautalampi ja Kerkonjoen koulun vastuuklubina on LC-Rautalampi/Malvi https://e-clubhouse.org/sites/rautalampi/ https://e-clubhouse.org/sites/rautalampi_malvi/
<i>Näyttämötaide</i>	Lukion Satulateatterin näytelmä vuosittain	Rautalammin lukio
<i>Kuvataide</i>	Etelä-Konneveden kansallispuiston opastusmateriaali. Opastusmateriaali sisältää tietoa mm. Etelä-Konneveden Kansallispuiston alueen nimistöä, muinaisuskontoihin liittyvää materiaalia mm. karsikoista, tietoa Struven ketjusta (Kilpimäki) jne. http://tarinakartta.rautalamminmuseo.fi/	
<i>Kotiseutukasvat</i> <i>us</i>	Törmälä kuvin: Raimo Jalkanen voi pitää tunnin Törmälän historiasta. Tunti valmisteltu alakoululle pidettäväksi.	raimo.jalkanen@gmail.com , puh. 040 5585208 www.rautalamminmuseo.fi ,

<i>kansainvälisyys</i>	Esimerkiksi ulkosuomalaiset tai metsäsuomalaiset kertovat elämästään tai pakolaiset omasta kotiseudustaan.	
<i>kädentaidot</i>	Työpajapäivä paikallisten taiteilijoiden työhuoneilla	Huom! Maksullinen ohjelma, ks. alueen taiteilijoita alempana tässä suunnitelmassa
<i>Kotiseutukasvat</i> <i>s</i>	Rautalammin historian läpikäyminen esim. eri oppiaineissa työpajakokonaisuutena tai esim. kouluvierailijan pitämänä yksittäisenä oppituntina.	Yhteistyökumppani ksi /vieraaksi voi pyytää esim. Rautalammin Historiallinen Yhdistys ry:tä, Rautalammin museon tai muiden kotiseutuyhdistysten väkeä.
<i>Eri kulttuurit,</i> <i>kansainvälisyys</i> <i>ja</i> <i>kotiseutukasvat</i> <i>s</i>	Unescon maailmanperintökohteet ja Suomen seitsemän maailmanperintökohdetta. Yksi Suomen kohteista on Struven ketju, joka kulkee Rautalammin Kilpimäen kautta. http://whc.unesco.org/ https://www.maanmittauslaitos.fi/tietoa-maanmittauslaitoksesta/teemat/struven-ketju/historia	Esim. virtuaalinen retki tai esitelmät Unescon eri maailmanperintökohteisiin liittyen esim. maantiedon tai historian opetukseen eri luokilla tai kummikoulu joltain maailmanperintöpaikkakunnalta esim. eTwinning-järjestelmän kautta.
<i>kotiseutukasvat</i> <i>us</i>	Perinneleivonnaisten, esim. ryynirieska tai karjalanpiirakka tms. tekeminen. Toteutustapana esim. työpaja ”piirakkapaja”.	Rautalammin Martat www.rautalampi.fi/yhdistykset/rautalammin-martat-ry/ mmmin Karjalaseura https://www.rautalampi.fi/yhdistykset/rautalammin-karjalaseura-ry/
<i>kotiseutukasvat</i> <i>us</i>	Vierailu naapurikuntiin resurssien salliessa esim. Tervo vallihautoineen, Vesannon torpparimuseo, Iisveden Kolikkoinmäen työläiskotimuseo, Riuttalan talonpoikaismuseo	http://riuttala.fi/ .
<i>Kotiseutukasvat</i> <i>us</i>	Luontoretki Rastunsuon lintujärvelle. Sisä-Savon luonnonystävät ry. on sitoutunut opastuksen järjestämiseen tarvittaessa koululuokille.	Bussilla pääsee lintutornin tien liittymään, josta on pari sataa metriä kävelyä tornille. Lintutornin tien kuivattua, tornin juurelle asti pääsee pikkubussilla. Järven ympäri kulkee polku, kiertäminen oppaan kanssa kestää 30-60 min. http://www.sll.fi/pohjois-

		savo/sisa-savo/luontokohteet/rastunsuon-lintujarvi-rautalammilla
<i>Kotiseutu- ja ympäristökasvatus</i>	Rautalammin historiallinen yhdistys on valmis järjestämään joka toinen vuosi kotiseuturetken. Yhteydenpito hyvissä ajoin.	Rautalammin historiallinen yhdistys: Iiris Sorri: 050 3519119 sorri.iiris@gmail.com https://kotiseudut.fi/rautalamminhistoriallinenyhdistys
<i>Musiikki</i>	Rautalammin rock-muusikoita voi pyytää avuksi järjestämään esimerkiksi ulkoilmakonsertin koululaisille.	antturontynen@gmail.com
<i>kotiseutukasvat</i> <i>us</i>	Perinneleivonnaisten, esim. ryynirieska tai karjalanpiirakka tms. tekeminen. Toteutustapana esim. työpaja ”piirakkapaja”.	Rautalammin Martat www.rautalampi.fi/yhdistykset/rautalammin-martat-ry/ mmin Karjalaseura https://www.rautalampi.fi/yhdistykset/rautalammin-karjalaseura-ry/

2.4. Erityisesti opettajille

- Opettajille mahdollisuus Rautalammin kulttuurimaisemakierrokseen linja-autolla muutaman vuoden välein (esim. ½ veso-päivä, vaihdellen esim. Etelä- ja Pohjois-Rautalampi). Linja-auto koulun varoin, kotiseutuyhdistykset (Sisä-Savon perinneyhdistys ry. muiden kotiseutuyhdistysten kanssa yhteistyössä) hoitavat oppaat.

Materiaalia ja muuta huomioitavaa opettajille:

- Rakastettu Rautalampi – Äidinkielen opetusmateriaalia. Kooste rautalampilaisten kirjoittajien kaunokirjallisesta tuotannosta. 1991.
- Kaukaiset kaskimaat. Vaajasalmen koulun 5.-6. luokka, 1991. Tarina Matti Pekanpoika Hyvöisen ja hänen perheensä elämänvaiheista.
- Toini Inkeri Kaukonen: Nyt on syöty, millonhan lie maksettu – Rautalammin perinteinen ruokatalous 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa, 2006.
- Rautalammin Auton ja Suurosen Taksin edullisemmat päivähinnat kuljetuksiin klo 8.30-12.30.

3. Taiteilijayhteistyö

Rautalammin koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa tehtävästä yhteistyöstä kiinnostuneita alueen taiteilijoita (maksullista)

Milja Markkanen: suonenjokelainen musiikkipedagogi. Toimii laulunopettajana Sisä-Savon kansalaisopistossa sekä Kuopion konservatorion Suonenjoen toimipisteessä sekä myös freelancerina ja esiintyvänä taiteilijana. Työskentelee myös hengitysvalmentajana, psyykkisenä valmentajana ja luonnontuoteneuvojana. Milja on täydentänyt taitojaan opiskelemalla lisäksi mm. draamakasvatusta ja musiikkiterapiaa.

Mahdollisuus erilaisten ryhmien ohjaamiseen muutaman tunnin kursseista pidempiin kokonaisuuksiin. Musiikkityylit voivat vaihdella klassisesta rytmimusiikkiin. Vahvuutena opettajana kannustavan ja rennon ilmapiirin luominen. Yhdistää helposti koulutukseen myös muiden (luovien) alojen toimintatapoja, kuten luontoa ja psyykkisten elementtien harjoittamista. Äänenkäytön koulutus ja/tai hengitysvalmennus sopii myös hyvin työhyvinvointikoulutukseksi tai osaksi virkistytymispäivää.

Yhteystiedot: milja@markkaset.com, puh. 050 543 3804

Pirkko Toiviainen (Anna WildRose): rautalampilainen kuvataiteilija ja lastentarhanopettaja. Kollaasitekniikalla toteuttavia kierrätystyöpajoja eri-ikäisille. Eri-ikäiset voivat olla myös samassa työpajassa. Mahdollista esim. kuvaamataitoluokassa tai noin 10 hengen ryhmällä kotona Kerkonkoskella. Kotona materiaali-/ osallistumismaksu on 30€/hlö (lapset: 15€/hlö). Kouluvierailuissa normaali opettajan tuntipalkka ja materiaalikulut käytettyjen materiaalien mukaan.

Yhteystiedot: annawildrose@gmail.com, puh. 040 505 6176

<http://annawildrose.nettisivu.org/>

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100063221710367>,

<https://www.instagram.com/annawildrose/>

Oili Marski, rautalampilainen taidemaalari. Mahdollisia työpajat eri teemoihin liittyen niin koulussa kuin työhuoneellakin. Myös vierailut galleriassa Korholan Kartanossa mahdollisia. Opettanut kuvataidetta Suonenjoen ja Rautalammin yläasteella ja lukiossa sekä Sisä-Savon kansalaisopistossa. Ars Libera – Kuopion kuvataiteilijat ry:n jäsen. Tutustunut Italiassa Reggio Emilia -pedagogiikkaan lasten taidekasvatuksessa. Reggio Emilia -pedagogiikkaan perehdyttäminen sopisi esimerkiksi alakoulun opettajien ja varhaiskasvatuksen opettajien täydennyskoulutukseksi (puoli päivää tai koko päivä).

Yhteystiedot: info@korholankartano.fi, puh. 050 5258109,

www.korholankartano.fi

<https://arslibera.com/taiteilija/marski-oili>

Eeva Mölkanen, iisvesiläinen luova taideohjaaja ja -tekijä. Koulutukselta yhteisöpedagogi AMK, kuvataiteilija, ratkaisukeskeisten taideterapeuttisten työmenetelmien ohjaaja ja lähihoitaja. Työskentelee osa-aikaisena soveltavan taiteen ammattilaisena sote-alalla, jossa toiminut vuodesta 2017 lähtien. Ohjaa Sylva ry:ssä yksilö- sekä ryhmäkuvataidetoimintaa syöpää sairastaville lapsille, nuorille, nuorille aikuisille ja heidän läheisilleen Kuopion yliopistollisen sairaalan lasten veri- ja syöpätauti osastolla ja verkossa valtakunnallisesti.

Kuvataiteilijana osallistunut useisiin yhteisnäyttelyihin vuodesta 2008 lähtien. Hän on tehnyt niin tilaustöitä kuin näyttelyteoksia sekä julkisia maalauksia. Julkista taidetta on esillä Kuopion yliopistollisen sairaalan lasten neurologian yksikön A1- käytävällä. Lapsi- ja liikunta-aiheisten seinämaalauksien kokonaisuus pitää sisällään 18 seinämaalauskuva. Työskennellyt projektitaiteilijana Leader-rahoitteisessa kulttuurialan kehittämishankkeessa vuosina 2015–2018 (Kulttuuri kylässä). Sisä-Savon- ja Kuopion kansalaisopistoissa taideohjaajana vuosina 2016–2017 Suonenjoella ja Kuopiossa. Osa-aikaisena taidekerhojen ohjaajana eri kouluilla Suonenjoen kaupungilla vuosina 2015–2019. Suonenjoen Taideseura ry:n hallituksen jäsenenä vuosina 2011–2017 ja puheenjohtaja vuodesta 2017 lähtien.

Yhteystiedot: eeva.molkanen@gmail.com, www.Eepu.fi, puh. 040 7509 401

Kaisa Naukkarinen on monialainen taiteilija ja kirjoittaja, jonka aiheina ovat erityisesti luonto ja kansanperinne. Kaisalta voi pyytää oppituntia/työpajakokonaisuutta esimerkiksi kalevalamittaisesta kansanrunoudesta. Työpajassa otetaan kansanrunoutta haltuun oman ilmaisun kautta mm. kirjoittaen tai valokuvaten. Myös henkilökunnalle tarkoitetut työpajat/tuokiot ovat mahdollisia (aiheina esim. Rautalampi ja Kalevala, miten kirjoitan kalevalamittaa, kansanperinteen lorut ja loitsut, miten kansanrunous/kansanperinne voi inspiroida luovaan toimintaan).

Yhteystiedot: kaisanau@gmail.com

Emmi-Riikka Vartiainen

4. Yhteistyö Sisä-Savon Kansalaisopiston kanssa

p. 040 514 5321. www.suonenjoki.fi/vapaa-aika/sisa-savon-kansalaisopisto/ ,
kansalaisopisto@suonenjoki.fi

esim. näytelmien tai musikaalien toteuttamiseksi. Produktiot vievät paljon tunteja (eivätkä siksi kovin usein mahdollisia), mutta kansalaisopiston kannalta silti kannatettavia. Koulun omilla oppitunneilla toteutetun musiikin lisäksi erillisinä kansalaisopiston kursseina (joissa oppilaat maksavat kurssimaksut) mahdollisia toteuttaa esim. produktion musiikki, teatteriosuus ja tanssikoreografia.

5. Yhteistyö Sisä-Savon Sävelet ry: n kanssa

Sisä-Savon Sävelet ry. edistää taiteiden harrastamista sekä kokoaa alan ammattilaiset ja harrastajat yhteiseen toimintaan. Yhdistys järjestää mm. erilaisia konsertteja ja muita musiikkitilaisuuksia, koulutuksia ja kursseja.

Yhteys: p.040 5776516, Sisasavonsavelet@gmail.com

<https://holvi.com/shop/sisasavonsavelet>

6. Yhteistyö Kuopion konservatorion kanssa (Suonenjoen musiikkiopisto)

Kuopion konservatorion Suonenjoen toimipisteen opetustarjontaan sisältyy

- musiikin varhaisiän opintoja (musiikkileikkikoulu ja musiikin valmentava opetus)
- musiikin perusopintoja ja musiikin syventäviä opintoja klassisessa musiikissa

Suonenjoella musiikin perusopinnoissa ja syventävissä opinnoissa omaksi soittimeksi voi valita pianon, viulun, sellon, huilun, kitaran ja laulun (klassinen). Muiden soittimien opetusta järjestetään Suonenjoella mahdollisuuksien mukaan.

Musiikkiopisto ja musiikkileikkikoulu toimivat yrityspuisto Futurian tiloissa.

Mirkka Hentilä, mirkka.hentila@kuopionkonservatorio.fi; 045 1360 206.

7. LAINATTAVAA JA VERKKOMATERIAALIA

7.1 Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu LASTUn materiaalit (Lapinlahti), www.lastu.fi, lastu@lastu.fi,

Talon rakennuksen perusteet Kalvosarja esittelee arkkitehtuurin peruskäsitteitä. Tutki kuvia ja mieti, miten eri teemat ja arkkitehtuurin ilmiöt näkyvät omassa ympäristössäsi. Löydätkö jotain uutta, tai huomaatko jotain vanhaa tuttua uudestaan? Miltä sinun ympäristösi näyttää ja tuntuu? Materiaalit voi ladata itselleen.

Halosta päähän

Halosta päähän - verkkotyökirja on tarkoitettu vinkiksi ja oppaaksi kulttuuriperinnön parissa eri ikäisten lasten kanssa seikkaileville opettajille ja ohjaajille. Työkirjaa voi käyttää esimerkiksi museokäyntiä täydentävänä materiaalina tai aivan itsenäisesti koulutyössä. Minna Kettusen Halos-tarinat ja Taitele ite - ohjeet sopivat myös lasten itse luettavaksi ja tutkittavaksi. Materiaalin löydät Lapinlahden taidemuseon sivuilta

Kosketa taidetta -kiertonäyttely

Mitä pronssiveistos painaa, miltä tuntuu maalauksen pinta, miten grafiikkalaattaa raaputetaan? Näihin kysymyksiin voi saada vastauksen Kosketa taidetta -näyttelyssä. Näyttelyn teokset ovat katseltavia, mutta myös suurimmaksi osaksi kosketeltavia. Näyttely esittelee taidemaalauksen, kuvanveiston ja grafiikan menetelmiä sekä työvälineitä. Lisäksi kustakin menetelmästä on esillä esimerkkiteoksia. Jokaiseen menetelmään liittyy myös mahdollisuus koskettaa: maalauksen pinta, pronssiveistoksen paino ja grafiikanlaatan ominaisuudet tulevat konkreettisesti ilmi pienemmällekin näyttelykävijälle.

Näyttelyyn on tilattu teoksia taidemaalari Seppo Kääriäiseltä, kuvanveistäjä Kirsi Siposelta sekä graafikko Marja-Liisa Tikkaselta. Näyttely on pakattu kolmeen laatikkoon, jotka mahtuvat henkilöautoon. Laatikoiden sisällöstä voi kukin koulu ripustaa omanlaisensa kokonaisuuden.

7.2 Pohjois-Savon kulttuuripolku

Kulttuuripolku tarjoaa kolme teemaa oman kotikunnan kulttuuriympäristöjen tutkimiseen ja hahmottamiseen. Matkaa taitetaan tila-, aika-, aine- ja elämystehtävien parissa. Kulttuuriopetuksen vinkkimateriaali on räätälöity joka kuntaan sopivaksi ja helppokäyttöiseksi. Materiaalit ladataan Lastun sivuilta.

Ympäristöpolulla tapaat talojulkiksia, erilaisia ympäristöjä ja taloperheitä; saat elämyksiä verstaissa ja hyppäätkä rakennustutkijan saappaisiin. . <http://www.lastu.fi/laku/pdf/ympolku.pdf>

Kirjastopolulla otat omaksi kirjaston sekä kirjastoauton; saat elämyksiä ja taustatietoa kirjastoverstaissa. <http://www.lastu.fi/laku/pdf/kirjastopolku.pdf>

Museopolulla sukellat museoaarteisiin kaupungin-, kotiseutu- tai erikoismuseoissa, etsit taustatietoja ja saat elämyksiä museoverstaissa. <http://www.lastu.fi/laku/pdf/museopolku.pdf>

Musiikkipolulla hyppäätkä nuottiviivastolle ja otat askelia sävelten maailmassa myös muiden taiteenlajien avulla. Musiikkipolun materiaalit on koonnut Susanna Laukkanen. <http://www.lastu.fi/laku/pdf/musiikkipolku.pdf>

7.3 Kuopion museon lainattavat materiaalit

<https://kuopionseina.fi/lainaamo>

Lainaamosta löytyy kuopiolaisten kulttuuritoimijoiden materiaaleja ja toimintapaketteja, joita voi lainata koululle, päiväkodille, nuorisotalolle, hoivalaitokseen tai vaikka kerhoon!

<https://kuopionmuseot.fi/verkkosisaltoja/>

Kuopion kaupungin museoiden verkkotarjontaan voit tutustua kootusti tällä sivulla. Valikoimista löytyy esimerkiksi näyttelyitä, työpajoja, mobiilipelejä sekä ajankohtaisiin aiheisiin keskittyviä some-tilejä.

Esimerkkejä lainattavasta materiaalista:

Junamatka Savosta Helsinkiin Seniorit, palvelutalot, oppilaitokset. Muistelulaukun kosketeltavien esineiden ja 1950- ja 1960-lukujen lehtijuttujen avulla tutustutaan Mirjan ja Veikon kesälomareissuun.

Laukku sisältää myös musiikkia, Markus-sedän tarinoita ja äänityksen presidentinvaaleista vuodelta 1956.

Vipinää ja virikettä Pohjois-Savon esihistoriaan –opetuspaketti 5 lk – 6 lk, AK Opetuspaketti sisältää esihistoriallisen ihmisen selviytymislaukun, arkeologin työtä esittelevän DVD:n Indiana Jouko, arkeologisen kaivauksen maakerrostumalaukun sekä arkeologin työvälineitä omatoimisia kaivauksia varten.

7.4 Kuopion taidemuseon lainattavat materiaalit

<https://kuopiontaidemuseo.fi/videot/>

Kuopion taidemuseo tuottaa videoita alueen kuvataiteilijoihin ja näyttelyihin liittyen. Tältä sivulta löydät suositun Kuvataiteilija-sarjan videoita, sekä videoita julkisiin taideteoksiin liittyen. Taidemuseon omaan videotuotantoon voit tutustua laajemmin [Youtube-kanavan kautta](#). Kuopion taidemuseon videoituja taidevartteja löydät runsaasti [Kantti.net –sivuilta](#).

<https://kuopiontaidemuseo.fi/verkkojulkaisut/>

Verkkonäyttelyssä voi tutustua mm:

Pyhimyksiä ja paholaisia – Pohjoissavolaista kirkkotaidetta. Ferdinand von Wright – Luonnon sylissä

7.5 Rautalammin museon nettisivut

www.rautalamminmuseo.fi

Sivuilla muun muassa Taidepolku, jossa voi tutustua esimerkiksi pohjoissavolaisiin taiteilijoihin, heidän elämäntarinoihinsa ja taiteeseen sekä Kulttuuripolku, joka tutustuttaa Rautalammin kirkonkylän mielenkiintoisiin paikkoihin ja historiaan.

7.6 Netin materiaalipankit www.kulttuurinvuosikello.fi

.Voit hakea materiaalia kuukausittain tai teemoittain tai tehdä oman vuosikellosi.

www.lastenkulttuuri.fi

Eri taiteenalojen maksuttomia menetelmäoppaita, lastenkulttuurin kulttuuripankki ym.

<http://nurkantakana.fi>

Sivuilla esitellään joukko innostavia malleja, jotka kehittävät 6-15 –vuotiaiden suhdetta omaan lähiympäristöön ja vahvistavat kulttuurin lukutaitoa.

8 Rautalammin seurakunnat

Mahdollista sopia kirkkojen sekä hautausmaan -esittely näiden lisäksi myös kappelin ja kirkkourkujen esittely. Näihin kysely seurakunnalle etukäteen milloin ja mille luokalle

Luterilainen seurakunta toteuttaa joka toinen vuosi pääsiäiskuvaelman ja kerran vuodessa

nukketeatterin. Kohderyhmänä on varhaiskasvatus ja koulu.

Vuosittain kunnassa syntyviä vauvoja muistetaan ”rotinakasseilla”, jotka seurakunta kokoaa ja joihin kirjasto lahjoittaa vauvoille ensikirjan.

Kirjasto kokoaa perhekerhon tiloihin sijoitettavan kirjakokoelman, josta lasten vanhemmat voivat lainata kirjoja kotiin vietäväksi. Kirjoista ja käytännöistä sovitaan yhdessä kirjaston ja seurakunnan työntekijän kanssa.

Rautalammin evankelis-luterilainen seurakunta, puh. 0201 556160

Kuopion ortodoksinen seurakunta Rautalammillä, Pyhän Nikolaoksen kirkko.

Isännöitsijä Pirjo Laitinen, puh. 040 732 4296

9 Lähialueen museot Konneveden kotiseutumuseo

Tarjolla AR-virtuaalikierrros museon pihapiirissä.

<https://peda.net/konnevesi/kotiseutuyhdistys/kotiseutumuseo>

<https://konnevesi.fi/vapaa-aika-ja-kulttuuri/kotiseutumuseo/>

Vesannon torpparimuseo

<https://sisa-savonperinne.fi/vesannon-torpparimuseo/>

Suonenjoen kotiseutumuseo

<https://sisa-savonperinne.fi/suonenjoen-kotiseutumuseo/>

Ite Aulis kotiseutumuseo

[ITE-Aulis-kotimuseo – Kotimuseo Suonenjoella](#)

Riuttalan talonpoikaismuseo

<https://riuttala.fi/>